

LINCOLN, Alan J.: Crime in the library. A study patterns, impact, and security. New York, London, Bowker, 1984. 179 p.

Bűnözés a könyvtárban. Tanulmány a bűncselekmények fajtáiról, hatásáról és elhárításukról.

A Canadian Library Journal 1985. áprilisi és az 1986. februári számában a könyvről megjelent íráskor (recenzió, majd hozzászólások a recenzióhoz) azt tükrözik, hogy Amerikában és Kanadában a szakmai körök élénken reagáltak a fenti műre, de nem egyforma elismeréssel.

A köztudatban általában úgy él a könyvtár mint a nyugalom oázisa, ahol zavartalanul lehet olvasni, tanulni és gondolkodni. A kép ma már korántsem ilyen idillikus, ugyanis a könyvtárnak is szembe kellett néznie a jelenkori amerikai társadalom problémáival, többek között az egyre növekvő arányú bűnözéssel.

A szakirodalomban ez a könyv az első olyan vállalkozás, amely a bűnözés könyvtári vonatkozásaival foglalkozik. A szerző az egész problematikájából kiindulva halad a rész felé, az országos bűnözési statisztikákból, a kriminológiai alapfogalmak tisztázásából, a bűnelkövetések okainak, mérésének stb. vizsgálatából, az anyagi és erkölcsi károk becsléséből, a megelőzés eszközeiből és módszereiből indul ki. Az országos bűnözési statisztikából kiemelte a nyilvános helyek területére jellemzőket, majd további szűkítéssel eljutott a könyvtárral kapcsolatban elkövethető bűncselekményekig.

Áttekintés a nyilvános helyekről

	Köztulajdonban	Magántulajdonban
A nyilvános hozzáférés kívánatos	Parkok Múzeumok Könyvtárak Állatkertek Tömegközlekedés	Bevásárló központok Templomok Éttermek Üdülőhelyek Mozik
A nyilvános hozzáférés korlátozott	Katonaság Rendőrség Tűzoltóság Kórházak Kormányhivatalok	Lakások Hivatalok Klubházak Ipartelepek Gyárak

Mint látható, a felsorolásban harmadik helyen szerepel a köztulajdonban lévő és a nyilvános hozzáférést igénylő könyvtár.

A könyvtárral kapcsolatban általában előforduló bűncselekmények köre:

- Szándékos könyvrongálás
- Könyvlopás
- Referenz anyag lopás
- Berendezés/felszerelés lopás
- Egyéb lopások
- Épületen kívüli vandalizmus
- Épületen belüli vandalizmus
- Olvasók kocsijai elleni vandalizmus
- Személyzet kocsija elleni vandalizmus
- Berendezés/felszerelés elleni vandalizmus
- Olvasók/személyzet kábítószer használata
- Olvasók/személyzet kábítószer árusítása
- Olvasók szóbeli sértegetése
- Személyzet szóbeli sértegetése
- Szeméremcsértő mutogatás cselekedete
- Tettlegesség olvasók ellen
- Tettlegesség személyzet ellen
- Gyűjtogatás vagy gyűjtogatás gyanúja

A könyvtárra orientált elemzések és javaslatok alapját egy jelentős tanulmány képezi. 50 amerikai állam 1600 könyvtárában lefolytatott felmérésről van szó, amely során a Könyvtári Bűnözési Kutatási Tervezet (Library Crime Research Project) az országos és regionális könyvtárak bűncselekmények és garázdálkodások befolyásolta helyzetét tárta fel. A tanulmány elkészítésénél a fentebb részletezett 18 bűnfajttal kapcsolatos könyvtári tapasztalatokat vették figyelembe. A vonatkozó kérdőív úttörő kísérlet volt olyan adatok gyűjtésére, amelyek felfedik, hogy milyen mértékben hatolt be az amerikai könyvtárakba az általános bűnözési hullám. A kérdőív 26 főbb kérdéscsoportjának pontjai előre megadott alternatívákkal a felmérésbe bevont könyvtárak számára a válaszadást leegyszerűsítették, a válaszokat számítógépbe táplálhatóvá, sok szempont szerint csoportosíthatóvá, elemzésre alkalmassá tették.

A megkérdezetteknek egyebek között olyan kérdésekre kellett válaszolniuk a könyvtárakkal kapcsolatban, mint: a város nagysága, a napi ügyfélforgalom, az éves kölcsönzési forgalom, a személyzet létszáma, az egyes bűncselekményfajták gyakorisága és következményei, a környezet szociális jellege, a rendőrségtől (iskolától) parkoktól való távolság, az elkövetések ismétlődő időpontja, a látogatók kora és neme, a bűncselekmények illetve garázdálkodások okozta károk nagysága, a biztonsági berendezések és programok megjelölése, a megelőzésre fordított éves kiadások stb., de szerepeltek olyan kérdések is, hogy kik hordanak önvédelmi eszközt (fegyvert), tesznek-e valamit a bűncselekmények vagy az azoktól való félelem ellen, vagy például, hogy volt-e és hányszor a válaszoló könyvtáros sértett azaz áldozat stb. stb.

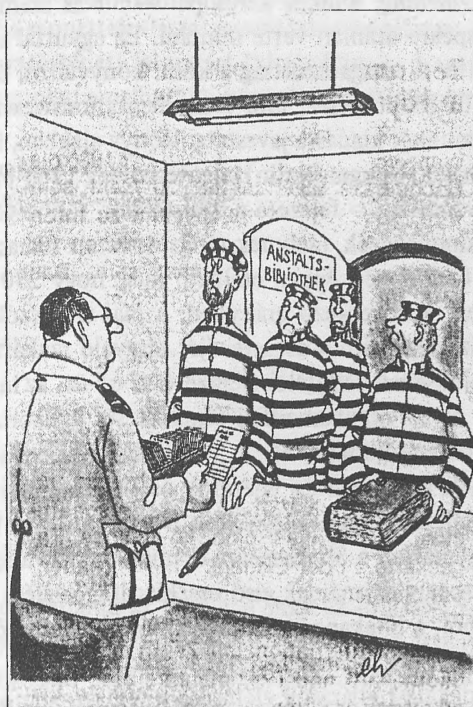
A megannyi szempont egybevetéséből kiszűrhető elemzések alkalmasak arra, hogy felhívják a könyvtárak figyelmét általában, az egyes könyvtárak figyelmét különösen a meglévő sebezhető pontokra s azok ismeretében a biztonság megvalósítására. Mivel azonban a korlátozott anyagi keretek könyvtárak ezreinek nem engedik meg a legfejlettebb biztonságtechnika beállítását, ezért a szerző könyvével kíván az arra leginkább rászoruló kis- és középkönyvtárak bűnmegelőzési programjához segítséget nyújtani.

Az úgynevezett biztonsági programot minden egyes könyvtár csakis a saját viszonyai, lehetőségei alapján alakíthatja ki. Minden könyvtárra érvényes általános séma nincs, eredményt kizárólag a konkrét könyvtárra szabott optimális intézkedésektől lehet várni.

Az egyes könyvtárak biztonsági programja kialakításához többlépcsős megközelítéssel lehet eljutni. A lépcsőfokok: az ún. biztonsági ellenőrző lista tanulmányozása, a kockázati térkép rögzítése, a jellegzetes bűnfajták figyelése, a jelentések rendjének kidolgozása, a biztonsági program folyamatos bevezetése. A vázolt eljárás sikerét tulajdonképpen az első lépcsőfok beható végiggondolása alapozza meg. Ezt a 7 főcsoportba sűrített 63 pontból álló s tanácsot (javaslatot) figyelemfelhívást tartalmazó biztonsági ellenőrző listát kell alaposan szemügyre venni, s ebből a gyakorlatilag minden lehetséges változatot feltűntető halmazból az adott könyvtárra vonatkozókat kijelölni. Ilymódon a továbbiak már kézben tarthatók, hiszen világossá válnak mind a veszélyeztetett, sebezhető helyek, mind a figyelendő bűncselekményfajták, tehát a saját viszonyokra méretezett optimális biztonsági program elkészíthető.

A könyv gyakorlati eszközt kíván adni a könyvtárban elkövethető bűncselekmények és garázdálkodások megfékezéséhez, mert nem engedhető meg, hogy a sokak épülését szolgáló könyvtár áldásos működését egy deviáns kisebbség meghiúsíthassa.

ZOLTÁN Imre

Én csak egy vékony könyvet kérek, mert csak két évet kaptam
(A Buch und Bibliothek 1985/7–8. számának humorából.)